AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2013 / 65 • Temmuz

AVRUPA BİRLİĞİ ERMENİSTAN AÇILIMI İLE RUSYA'YI KARŞISINA ALMAKTADIR

Alev KILIÇ

Avrupa Birliğinin (AB) eski Sovyet coğrafyasında yer alan üç doğu Avrupa ülkesi (Belarus, Moldova ve Ukrayna)ile üç Kafkas ülkesi (Gürcistan, Ermenistan ve Azerbaycan)için oluşturduğu Doğu Ortaklığı programı Ermenistan için ayrıcalıklı, müzahir bir yaklaşım sergilemeye devam etmektedir. Kasım ayında AB dönem başkanı Litvanyanın başkenti Vilniusta düzenlenecek AB Doğu Ortaklığı zirve toplantısında AB ile Ermenistan arasında iki temel anlaşma parafe edilmesi öngörülmektedir. Bunlar, Derin ve Kapsamlı Serbest Ticaret Bölgesi Andlaşması ile Ortaklık Andlaşması olmaktadır.

ABnin Ermenistan ile kapsamlı işbirliği ve ortaklık ilişkileri tesis etmesinin önündeki ciddi ilkesel ve uluslararası hukuktan kaynaklanan engelleri dikkate almadığı görülmektedir. ABnin genişlemeden sorumlu Komiseri 10 Temmuzda Erivanda düzenlediği bir basın toplantısında, gerekli koşullar olarak, demokratikleşme, İnsan Haklarının korunması, STÖlerin siyasi etkinlik kazanması, Hukukun üstünlüğü, ifade özgürlüğü ve iyi yönetim reformlarının gerçekleşmesi gerektiğini beyan etmiştir. Diğer taraftan, ülke içindeki bu eksikliklerin yanı sıra, komşusu Azerbaycanın topraklarının yüzde yirmisini yirmibir yıldır askeri işgal altında tutan, işgal altındaki bölge halkına etnik temizlik uygulayan, göçe zorlayan politikaların sona erdirilmesi konusuna değinmemesi en hafif ifadesiyle hayal kırıcı olmuştur.

Bu ilke dışı yaklaşım esasında ABnin zafiyetinden kaynaklanmaktadır. ABnin Ermenistan üzerinde ne bir yaptırım gücü, ne de sorunlarına merhem olabilecek etkinliği bulunmaktadır. Bu güce sahip ülke Rusyadır. Askeri, güvenlik, ekonomik alanlarda AB Rusya ile boy ölçüşebilecek konumda değildir. Ermenistan ile Rusya arasında bir stratejik ortaklık anlaşması bulunmaktadır. Ermenistan Rusyanın önderliğindeki ortak savunma örgütünün (CSTO) üyesidir. Dünya üzerindeki en büyük ermeni azınlık Rusyada yaşamaktadır. Bu enlerin sayısını artırmak mümkündür. Ermenistan şimdi de Rusyanın önderliğinde kurulması tasarlanan Avrasya Birliğine üye olma baskısı altındadır. ABD eski dışişleri bakanının bu birliği Rusyanın yeni bir Sovyetler Birliği oluşumu olarak nitelendirdiği hatırlanmaktadır. ABnin Batı adına bu birliğin törpülenmesinde Ermenistanı yanlarına çekmeye çalıştığı izlenimi alınmaktadır.

Bu gelişmeden Ermenistan kuşkusuz memnundur. İki dünyanın da üzerinde rekabete giriştiği bir konum marjinal sayılabilecek bir potansiyele sahip küçük bir ülkenin talep ve pazarlık gücünü kuvvetlendirmektedir. Ermenistan her iki tarafla da bağlantı kurabilecek

ve her iki tarafı da idare edebilecek bir çözüm arayışı içerisindedir. Cumhurbaşkanı düzeyindeki söylemle tercihin ya biri, ya diğeri şeklinde bir alternatif değil, karşılıklı bir tamamlayıcılık olduğu vurgulanmaktadır. Ancak, AB bunun bir tecih olması gerektiğini, AB ile gümrük birliğinin başka bir birliğe üyelikle bağdaşmayacağını yetkili ağızlardan ifade etmiştir. Gerçek gücü elinde bulunduran Rusya ise suskunluğu tercih etmektedir. AB üyeliğine keza ilkeler çiğnenerek alınan Güney Kıbrıs Rum Yönetiminin (GKRY) Rusya ile, bir AB ülkesi bakımından istisnai bir ilk teşkil edecek şekilde, bir deniz ve hava üssünden yararlanma anlaşması çalışması içinde bulunması da herhalde AB-Rusya ilişkilerinde değişik bir evrenin habercisi olabilecektir.

Eğer sonuçta Ermenistan için AB ile Avrasya Birliği arasında bir tercih söz konusu olacaksa, Ermenistan tarafından öne çıkarılacak konunun Dağlık Karabağ sorunu olması muhtemeldir. Ermenistan Dağlık Karabağ konusunda son dönemde Rusyanın tutumundan ve söyleminden kuşkulanmaya başlamıştır. AB ise kamu önünde Dağlık Karabağ konusunu bir koşul olarak ileri sürmemeye özen göstermiştir. AB genişlemeden sorumlu komiseri Erivanda yaptığı yukarıda bahis konusu basın toplantısında, Dağlık Karabağ adını telaffuz etmeden, sanki her iki taraf da eşit sorumlululuğa sahipmiş ve eşit şekilde mağdur olmuşlar zihniyetini sürdürerek, Azerbaycan ile bir anlaşma sağlanması çabalarının artırılması temennisi ile yetinmiştir.

Ermenistanın Avrasya Birliğine katılma baskısına karşı Rusyaya ileri sürdüğü savlardan birinin bu birlik üyeleriyle ortak sınırı bulunmaması olduğu bilinmektedir. 11 Temmuzda Doğu Ortaklığı ülkelerinin Moldovanın başkenti Kişinevde kendi aralarında yaptığı zirveye katılan Ermenistan Cumhurbaşkanı, konuşmasında yegane sorun olarak Türkiyeyi konu almış ve AB gümrük birliğine dahil olan Türkiye Ermenistan sınırını kapalı tutarsa, Ermenistanın AB anlaşmaları anlamsız kalacaktır demiştir. Bu şikayet muhtemelen Türkiye hakkında AB ye bir mesaj ulaştırmak amacı taşımaktadır. Öyleyse, ABnin bir an önce Ermenistanı politikalarını gözden geçirmeye, komşularıyla iyi geçinme ve uzlaşma adımları atmaya yönlendirmesi yerinde olacaktır.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: KILIÇ, Alev. 2026. "AVRUPA BİRLİĞİ ERMENİSTAN AÇILIMI İLE RUSYA'YI KARŞISINA ALMAKTADIR ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2013 / 65. Temmuz 25. Erişim Ekim 30, 2026. https://avim.org.tr/public/tr/Yorum/AVRUPA-BIRLIGI-ERMENISTAN-ACILIMI-ILE-RUSYA-YI-KARSISINA-ALMAKTADIR

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır